

Necesse me...) Videri potest Græcisimus Latinè retinens, nos ad novissimis usq; sic alibi a Dixit & Plautus non capere aliquem.
Jura te non nocitum effo hominem de hac re neminem.
Exulta impugnans as me...) Simplex est Hebreum, Græcumque participium. Idcirco nulla vis in compagno Latino, quia pugnam significet cum victoria, & si hoc optaret, qui orat, praesertim si sit spiritualis, ne vincatur, succumbat, contentiar.
Magnum spectaculum est, ubiher Domina armatum pro, air Augustinus. Quid nos armet Deus e, & epulatur, nihil miru, arma plumperi corriperi, ac pugnare, planè paradoxum, qui solo affectu tremefacta terram d, & dissolvit gentes, & si quem ponat iuxta e, nil referat cuiusvis manus pugnet contra illum f, & si cōprobatis, nullus valeat esse contra nos g. Hi modi discendi magis exhibent nobis imbecillitatem nostram; majorem Dei amorem ergo nos: odium gravius contra hostes nostros: majorem ritorum in nos malevolentiam, fureosum, vim, ac robur. Quia pugnatores Dominum cecine Moyse h, vel potius iuxta vocabula Graeca, contrerunt bellum. אָמַרְתִּי לְפָנֶיךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־בְּנֵי קָרְבָּן תְּהִלְלָה בְּלֹא־מִשְׁכָּנָה: Hebrewbraice, viram ubiq; hisc mitchamah. Dicuntur haec more nostro deo, dicturque ipse Iaphn profusi pugnare, & Ecclesia, ut pacem impetraret in foliemi prece, rationem afferat Deo, quia non aliis, qui pugnat pro nobis nisi ipse. Christus quoque gladio accinctus huc venit k, dixit: Ego vici mundum l. Vilus et tinctis velutinis fangue, rubroque vestimento induit ascenderet in colum m. Induit nos Paulus armam Dei in armis lucis o, arma iustitiae p, denique in vita nostra, que militia est q, egemus armis, & duc: & M. Ioh. 10.15. v. 11.16.17. 33. Stephiyanus fuit stante Christum r, tamquam pugnans pro ipso.

*Ver. 2.) Apprehende arma, & scutum, & exurge in
adjuvorum mihi,*

Pugnaturum horatur arma corrripe, & exilire in bellum, ut auxilietur. Meminit nunc armorum quibus retundatur istis aduersariorum. Jam antea de cito, clypeo facta non lemel mentio, prout Deo deque tribuitur. Scutum *bons voluntatis* appellatum est *Palmo v. s.*, & in nonagesimo *tertianis*, & equitatis in libro Sapientia. Bona voluntate, five misericordia Dei teatibus, & quem Deus armat; plane fecurus est. Vincit item Deus, quando judicat; s. quia seculo æquatibus, ac iustitia repellit falsa hominum iudicia, & calamitas, ac qui pincentem Deus accusant; tandem veritate vallatus, nulla excipit mendacia fallaciale tentationum. Plura in commentatori Pi. V. & libri Sapientia;

*Quum nos armat Deus, armati dicuntur, &c., ut et in
Augustinus, armatur ipse de nobis, idcirco eidem vir-
tuti non unica convenit bellici ratio instrumenti, sed
convenire varia potest. Fides adem nunc lorifica eit y,
nunc leutum & interiora transfigi non finens, tela ini-
micerum expiciens, & repellens. Eundem lege in ope-
re doctrina Christiana a. Hugo Victorinus b art,
dnebus modis a mundo pugnari contra electos, verbo &
gladio. Verbum falcatissim nos expugnare per sapientiam
gladio adversitatis resistere per patientiam: Sed Sal-
vianus c, colligens ex his, & similibus sententiis, di-
vinum hoc etiam tempore judicium exerceri, & hac
peti, nempe (quod sequenti versu dicitur) leutum ad
protectionem, gladium ad ultionem; obliteras sic lo-
qui Scripturam, non quia huc judicans Deus egeat ap-
paratu, sed quia in hoc celo terribilium rerum nomi-
na, terribilium judiciorum sunt instrumenta.*

Allegoricè Cyrillus explanat hæc de Christo dici per modus horationis, voti, preci, & plumpia anima humana, & corpore, quum mortem obiret, (erluge in auxiliu meum,) Gladiis, animam representat, quam sic ilium extrahit oportet de corpore, ut configeret adversarios. Scutum exhibet corpus, nam sicut luctum attollere, etiam super caput, ita corpus Christi exaltatum est in cruce. Quemadmodum exponitur i&lib; 8, quando frangunt, comparat miles maiorem laudem; si attingit et corpus Christi proper feliciter nostra. Scutum

Necesse me.) Videri potest Gracissimus Latinè reten-
tus, nō ad novādūcūs, sic alibi a Dixit & Plautis b-
e corpore aliquem.
Iura te non nosciturum esse hominem de hac re naminem,
Ex pugna impugnamus me.) Simplex est Hebreus,
Grecorumque participium. Idcirco nulla vis in compo-
to Latino, quā pugnam significet cum victoria, &
sicut hoc optat, qui orat, præstamit si sit spiritualis, ne
vincatur, succumbat, contentiat.
Magnum spectaculum est, whēre armatum
pro te, ait Augustinus. Quid nos armet Deus, & op-
tulerit, nihil miru, arma plumperri corriperi, ac
pugnare, planè paradoxum, qui solo aspectu tremefacie-
terram, & dissolvit gentes, & si quoniam ponat iuxta e-
st, nil referat cuiusvis manus pugnat contra illum f., & si fi-
co nobis, nullus valeat eile contra nos g. Hi modi di-
cendi magis exhibent nobis imbecillitatem nostram;
majorem Dei amorem ergo nos: odium gravius contra
hostes nostros: majorem itorum in nos malevolentiam,
furemque, vim, ac robur. Quia pugnarentur Domini-
num cœcine Moyse h, vel potius iuxta vocabula Gra-
ca, contrerentur belis. אַבְנָתָךְ וְאֶתְנָתָךְ: Chaldaic
וְאֶתְנָתָךְ בְּלֹוְרָם בְּלֹוְרָם: mischan Kerauaria: He-
braic, viram am. בְּלֹוְרָם בְּלֹוְרָם: כְּרִמְלָחָמָה: Di-
cuntur haec more nostro de Deo, dicturque ipse lapsus
in profusi pugnare, & Ecclesia, ut pacem impetraret in
solemni prece, rationem afferat Deo, quia non aliud est
qui pugnat pro nobis nisi ipse. Christus quoque gladio
accinctus huc venit k, dixit: Ego vici mundum l. Vilus
et tinctus vestibus sanguine, rubroque vestimento in-
duens alcenderet in colum m. Induit nos Paulus arma
Dei in armis lucis o, arma iustitia p, denique in vita no-
stra, quae militia est q, egemus armis, & ducē: &
Stephanus fuit stante Christum r, tamquam pugnan-
tum ipso prolo.

*Ver. 2.) Apprehende arma, & scutum, & exurge in
adjuvorum mihi,*

Pugnaturum hortatur arma corripere, & exilire in bellum, ut auxilietur. Mémint nunc armorum quibus retundatur idus adversariorum. Jam ante de leuto, clypeo facta non levem mentio, prout Deo quoque tribuuntur. Scutum **bons voluntatis** appellatum est **Palma v. s.**, & in nonagesimo **veritatis**, & **equitatis** unius in libro Sapientie. Bona voluntate, five misericordia Dei tecum, & quem Deus armat, plane fecuris est. Vincit item Deus, quando judicas, & quia fecito equitatus, ac justitiae repellit, falsa hominum mentem, & calamias, qui pincentem Deus accusant; tandem veititate vallationis, & monachorum fallaciam retinacionum

tus, nulla excipit inueniens latitudinem reponit.
Plura in commentario Pl. V. & libri Sapientiae,
Quum non armat Deus, armari dicitur, & ut sit
Augustinus, armatur ipse de nobis, idcirco eidem vir-
tuti non unica convenit bellici ratio instrumenti, sed
convenire varia potest. Fides eadem nunc lorica est, y
Ep. 6. 16.
nunc leutum & interiora transfigi non finens, tela ini-
mitiorum excipiens, & repellens. Eum sedem in ope-
re doctrina Christiana a. Hugo Victorinus ait, z. 1. 3. p. 7.
Dubius modis à mundo pugnari contra electos, verbo &
modo pugnat con- gladio. Verbum scilicet nos expugnare per sapientiam:
tra electos, ad veritatem refutare per patientiam: Sed Sal-
vianus & colligens ex his, & similibus sententiis, di-
vinum hoc etiam tempore judicium exerceri, & ha-
baci, nempe (quod tequenti verba dicunt) featum ad
protectionem, gladium ad ultimum: obliterat sic
qui Scripturam, non qua hoc judicans Deus egat ap-
paratu, sed quia in hoc aere territorialium rerum nomi-
na, territorialium judiciorum sunt instrumenta.

Allegoricè Cyrillus explanat hæc de Christo dici per modus horationis, voti, preci, & plumpia anima humana, & corpore, quum mortem obiret, (erluge in auxiliu meum,) Gladiis, animam representat, quam sic ilium extrahit oportet de corpore, ut configeret adversarios. Scutum exhibet corpus, nam sicut luctum attollere, etiam super caput, ita corpus Christi exaltatum est in cruce. Quemadmodum exponitur i&lib; 8, quando frangunt, comparat miles maiorem laudem; si attingit et corpus Christi proper feliciter nostra. Scutum

Theodoretus; sic satis ad salutem sibi est Verbum Dei, ieiog; verbco coercere inimicos posse, & beneficia in illum conferre. Vult præterea contare, fallum esse quod adversarii dicitabant, Non salus a Ilsa. 3. 3. ipsi in Deo esset a.

Efusione frameam.) Hieron. e *vagina gladium*, a-
ludi credit Michael Ayguanus ad Phineum, qui pu-

Lectione ista interdicitur Arguanus ad Phineum, qui putat indecetiosos perfidios & moraliter quoq; accipit de predicationis ad aliorum conversionem. Hugo Cardin. minus apte de conclusione sententie, qua pronuntiabantur contra reprobos in iudicio, vel de argumento, quo conclusi, & conviciti adversarios. Nil hinc inclusum vocabulatum Hebreum, & Graecum. Alii per inclusum intelligunt denuo inclusum vagina enim, quando resuferavit Christus, quo tempore velut percussio conditio in vagina ecclie Hebreis, comprehensum est, quam imbellies, ac ignavi essent.

*iu arma expedite movere. Graecum iugis pro yu-
pis undare, qui quod effundit valeat; audatur
exponit Diidorus. Addit Theodorus, dicens illo
verbo yugis utrum Symmachum, quod fecit etiam
Theod. Aquila, V. editio, yugis utrum dyxerit nisi
yugis, nulalancas, & circumplo, non esse dictum
evelle aut extrahere que luna verbis laboris, & tempore
indigent, lete effundit, ducta sunt lucide ab aqua efflu-
tione, ut denotatur Dei facultatis in plectus decus
Fornicis hinc eo resurget.*

*Eutibius, ac Theodorus allegoriam afferunt de la-
tente Christum in lignis dicere. Non enim res dimicatio-*

chis, levis, & polluis, tunc quo ammodo videatur & vagina. Sic ut contra, qui obfusis est rubigine vix extixi potest cum labore, si nescio, ait Deus & us fulgor gloria meum. & aripiusque judicium manu mea: gloria ergo est ira, & justitia vindicativa) redam uitiosum hostem suis meis, & his, qui oderunt me, retrubiam: & Sapiens ergo, acutus duram tam in lancos, & Ezechiel, & crebro, minit acuti, & exactius gladii, limati, & splendentes, lacervati, vulgaris, amicti in cadem. Hier., b, in offendendo, de verbo dico hec denegari ponunt magnitudinem, fuit quum dicitur tu, vel tuor estimisti, contentio, seu de peccato x, & gressus l: contrario autem sensu in bonam partem accipi quando diffusa gratia m scribitur, aut charactera. Secundum.

Euthymius tandem notat circa verbum Graecum, *έπιστος*, non indicativi modi, sed praterit temporis esse, ut regulariter inventi solet, sed aoristum imperati^o obseruatio modi pro, *έπιστε*, eo modo quo dicimus, *πάντας*, sic Dicere voluit esse aoristum primum, qui tamen cum accentu gravin fine notari debet, *έπιστε*, sicut aoristus secundus quiescens modum ex *Ελίῳ Dionysio* notavit Eustathius in *Odyss. d.*

*Necphorus docent quoniam strido validè gladio, & d p. 143015
intorto, fugacius vel ceduntur, si nimis rursum factio impetu irruatur in eos, unde ob angustias elabi nequeant.*

Averuntur retrosum, & confundantur cogitantes mihi mala.

Alligellus dicitur, quod trahuntur ex iugis, & concluduntur in mensa armorum. Unde Petrus agari consuevit, Latinis, securis. Nullum aliud exemplum affert, nec indulgentiam facile opinionibus, que eventant editiones receperat, & Catholicorum tententias. Lorini in Epist. Tom. I.

La quenç
modas Sçç
pturæ.

ta fidem codicis Vaticanis; licet Eusebius, ceteris A
explanatoribus Graecis retinuerit singularem, atq; ratio-
nem etiam reddant, quam dixi. Ita sipe, inquit, Theo-
dorus, quia multis iudicis peritus dicere solet; Punias
Dominus infidem mihi, sed non quod unum sit qui insi-
diatur, sed ut omnes fibi insidiantes completagur.

Exaggerat August, magnificans jutissimumq; retin-
butionem, ut iis venient multiplicata, quam ignorant,
qui abconderat alia; quemadmodum si quis venient
calicem prepararet alicui, & oblitus bibat. Non admo-
dum vetera hujuscemodi ipsius rei exant exempla, & in
Alessandro Pape VI. & in Francico Medico, Denique
propterea fratres mei ita credite, inquit, ita certe esse, ita
si est in vobis excellenter prudentia ratio, videte, atque
parvitate, nemo malus qui non prius ibi nocet. Proba-
tum similitudine quoniam illud quod admoveas ad incenden-
tiam a liquido pridē aderit, ut facula & fiamalitatem proce-
dens ex ptei vafat te: & fieri potest ut alteri non
noceat, ut autem tibi non noceat, fieri non potest.
Haec de dictum Pial. viii. 14., & Ecclesiaste b. X.

b. v. 8. **Ignoratum**
molestius
& minus
tela pugna-
ferunt. **c. 15. 6. 7.**
Est autem hic phallus quin dictur venientibus illis **Bal-**
guens, pro vanity ille, devenient, incautum in laqueum;
ficunt civitas quisi dictur in ignem, pro eo, quod est
mittere illum in ignem, peccatum mundari,* hoc est il-
le, in quo peccatum est. Ignoratum periculum mole-
stius, qui providerit & caveri nequit, cum verid si au-
tor ignoratur, ut & contrario minis tela perfidia fue-
runt. Vident Balthazar non effigiem hominis alterius,
non integrum manum, non tam digitos, quam extre-
mos articulos, quibus calamus stringitur, funestam
senectoram scribentis in partice d.

D. D. 5. 7. sententiam scribentes in parte eius.
Capio quam absconde, apprehendens eum.) Hieron-
rez suum, נְאָזֶבֶת, apparetur, usus, usum praed. hic est
effectus laquei: eadem etiam hypallage que prius
Er in laqueum cadas in ipsum.) id est in eundem ip-
sum laqueum. Hieron. vitans alpteritatem hujus He-
brei contentus fuit reddere, Cadas in laqueum. Eu-
rhythmus exponit ipsifidam ad emphasmam: in ipsum vide-
lices, quem ideleat alius disponeret. Hieron. in
Commentario legit, in ipso. Eodem pacto August. in-
isa, nempa municipala, Alienior lectio Pictoriorum
Romani, & Ambrofiani, atq; Cassiodori, In idipsum,
non hoc valeat נְאָזֶבֶת εἰς αὐτόν. Volerunt, ut
de plurali numeris significare uia, simulique caluros
dimes. Hic autem iterum pro laqueo est **נְאָזֶבֶת** שׁוֹבֵחַ
de quo prius,

Vers. 9.) Anima autem mea exultabit in Domino, & delectabitur super salutari suo.

*Vers. 1. o.) Omnia ossa mea dicent, Domine, quis imili-
lis tibi? Eripiens inopem de manu fortiorum ejus,
egenum & pauperem à diripientibus eum,*

CERTUS se exauditus, ut hostium recidere mai-
litia in caput ipsorum, gratulari sibi salutem af-
futuram, & exultaturnus quando te perfecit liberum
videbit ab omnibus insulis. Qui enim at recusat
latitatem, & exultationem animi in ipsam of-
fa, que licet non sentientis; tamen, si ea & loquen-
ti facultate praedita essent, gestirent & exclamarent,
dicerent; **Dominus, quis similis tibi?** quis utru in celo,
terra, potens, sapiens, benignus; cum pauperem, im-
bellum despotum, adeo potenter & misericorditer ei-
pias de manu hostis, qui longe est ipsi fortior, & qui
ejusdem facultates, ac vitam ipsam rapere concupierit;
Fergunt in allegoria, vel tropologia hi qui eam hastae
nus persecuti sunt, & repxerit enim Didymus qui refu-
tant allegoriam, afferens quoque tropologiam.

*Animæ autem meæ exultabat in Domino.) Propterea
in simili exultatione, iuxtam exultationis Haba-
cuc. Ego autem in Domino gaudeb, & exultab in Deo
Iesu meo, postquam perinde ut hic, de malis cœsin' sicut
quæ Chaldaeos oppressera erant. Nisi dissimile Deipara-
m. Canticu' 5. Magnifica anima mea Dominum. & Exulta
spiritus meus in Desolati' amio, ut Beda in Lucca
obseruat, dicens: quid Plalmita Patrem, Filium
pari venerabatur amore, Præcedentibus Plalmita no-
tione declaravimus affines sententias,*

In Psalmum XXXIV. Vers. 10. 11. & 12.

Facte homo ad imaginem, & similitudinem Dei, sic A interpretans tropologicè, qui virtutum divisione non habet, manu fortiorum opprimi, quam Deum tam leviter sibi per contenitum iniquitatis, tamquam leopodus, & latro subiectus pauperem qui iam alia virtutum dona accipere meruit, sed nondum ad perfectionem pervenit, occipere deripere, velut draconem verum, & furem: inspi necessariam fortitudinem, pauperi, circumspectionem. Atqui utimur violentia potius adversariatos, quam contra inertes: et si verum est, ubi vis non succedit, artem adhiberi contra infidiles. Deinde maximam violentiam denotat diripiendis, verbis stuprando, & magazal.

quaratur: *Vel*, paucos eis qui sile conformant ad similitudinem Dei, & perfecti esse studeant, sicut illi perfecti sunt *eis*, & imitatores ejus esse velint, sicut filii *charismi* f. *Uous* filii Dei simili sunt exactissime Patri quomodo nec *Spiritus S.* quamvis etiam confutantias, omninoq; idem, non enim simili sunt, quia non procedens, ut simili, idest, ratione similitudinis in ipsa processione. *Bernardus g* hoc tempore urgat, & declarat, prætentio tractans locum. *Præterea* quæstio nata in videri per speciem creatam posuit Deus. Qui negant, *hoc etiam*, & similius allatis uincuntur locis: qui tamen profecto non id efficient. *Domine*. *(Ris monitri in aliquibus codicibus G*

Dominus. ¹ Bui penitus in aliquibus codicibus Graecis & Kœgi: & in quibusdam Latinis: sed Pa-
ters legunt item dumtaxat, & Hieron. testis est
multa exemplaria apud Hebreos ne semel quidem
Dominum habere.

Eripies: iugosa de manu fortiorum ejus. [¶] De te loquuntur in persona: *Vet* significat hoc et ioleant esse, ut eripit rales. Hieron. *eripies: iugosa ad vaticandas.* *Aliud: iugum.* Hoc significat: *Abducere, subducere, detinere.*

Alii, afflitione. Hochignat *Wj bhort*: & pro, de
mam fortiorum eis, quiet Hellenistus, non infre-
quens interpiet, ut monerit Augusti^t, diciq; de
Latine, fortiorum, *fortioribus*, *forte mechanaz* minorem
robustofaci, id est ab habere robusto, quam inde
dixi aptea fatis, tum de synonymis nominibus, tum
de verbo *diripiendi*, quod nihil occultum, & fraudu-
lentum indicat, volebat Hugo S. Victoris, sed poti-
tius violentium, & *tzvum*.

[Ver. 11.] Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.

*Perf. 12.) Retribuebant mihi mala pro bonis; sterilis-
tatem animæ meæ,*

NON insidiis tantum, fraudibusq; inimicis egiſe, quod verū dixerat sed aperit falsis testimoniosis offendit. Surrexerunt, inquit, per se sponte, ultra, non vocati, non citati: crimina detulerunt, que nec feceram: nec quidem cogitaram: nec etiam per iumenta audaciam ipsimet interrogaverunt, & coram arguerunt: tantum vero abeſt, ut illa finit à me injuria laeſisti, ut multi potius eos beneficijs afficerim; nec aliud illos, quam malitia mera extimulaverit ad calamitudinem; tandem, non quodlibet, aut lève malum, sed extreman vestitatem & defolatiōne meam queſive. **D**intus ē, ut obliuione traderet, nulloque apud homines loco eſſet, sed haberet penitus inutilis; & tum jam facta, & parva perire, tum deinceps nullum provenire, fructuū facere possem, & universum genus meum funditus evertetur.

De subornatis in Christum falsis testibus multi exponunt. De Davide tamen etiam apud Saulem iniustè accusatio Eusebius, Basilius, Theodoreetus, Euchymius; Eusebius etiam de falsa, accusatione qua Achimelch Sacerdos delatatus est apud Saulem, cuius iacerdotis induens perfonam, & iniquam illius viceem compulerat, ad hunc loquatur modum. Apolitico illo spiritu: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* &c. Praeterea propter collatum in Davidem beneficium.

conjectum/fuum/nos providendo eum in confite
no/so/temper/s tamquam qui à dextris nit, ne com
oveamur, superiores evademus. Gloriosam de suis
bus, nec omnino tame falsam iactationem Diabo
legit in actis Cyprianis, & Justinis n.
Posthū hęc omnia verba tribui accommodatō justo
in animabus, quas Christus ad inferos descendē
rit, & liberayit. Hugo Victorinus, qui tacitō trans
cipit nomine, ut fape alias Bonaventuram, in open
Lorini in P[ro]f. Tom. I.